

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

ÇËSHTJA MUÇAJ KUNDËR SHQIPËRISË

(Kërkesa nr. 37814/10)

VENDIM
STRASBURG
11 korrik 2023

Ky vendim është i formës së prerë, por mund të bëhet objekt i rishikimit redaktues.

Në çështjen Muçaj kundër Shqipërisë,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si një Komitet i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *kryetar,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëssekretare e Seksionit,*

Duke pasur në konsideratë:

kërkesën (nr. 37814/10) kundër Republikës së Shqipërisë paraqitur pranë Gjykatës, në mbështetje të nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”), më 28 qershor 2010, nga një shtetas shqiptar, z. Mariglen Muçaj, lindur në vitin 1978 (“kërkuesi”), i cili u përfaqësua nga z. A. Lamaj, një avokat që e ushtron ligjin në Tiranë;

vendimin për të njoftuar për ankesën qeverinë shqiptare (“Qeveria”), përfaqësuar nga Agjencia e saj, znj. A. Hicka, dhe në vijim nga z. O. Moçka, nga Avokatura e Shtetit;

parashtrimet e palëve;

Pasi diskutoi me dyer të mbyllura më datë 20 qershor 2023,

Shpall vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua në po atë datë:

LËNDA E ÇËSHTJES

1. Kërkesa konkrete ka të bëjë kryesisht me: i. kohëzgjatjen dhe shkaqet për paraburgimin e kërkuesit sipas nenit 5 § 3 të Konventës; ii. nëse është shkelur e drejta e kërkuesit për t’u prezumuar i pafajshëm, garantuar sipas nenit 6 §2 të konventës; si edhe ankesa të tjera në lidhje me drejtësinë në proces.

I. PROCESI PENAL KUNDËR KËRKUESIT

2. Më 9 gusht 2009, katër oficerë policie u vranë si pasojë e shkëmbimit të zjarrit midis D.D., një të arratisuri nga hetimi penal, dhe E.Xh. me forcat e policisë. Telefoni i E.Xh. u konfiskua në skenën e krimit, dhe rezultoi se kërkuesi e kishte telefonuar vazhdimisht E.Xh., të cilit i ishte ngarkuar detyra të ndihmonte dhe mbështeste D.D. në kryerjen e krimeve.

3. Në muajin gusht 2009, ndaj kërkuesit nisi procesi penal.

A. Procedurat në lidhje me paraburgimin

4. Me kërkesë të prokurorit, më 22 nëntor 2009, Gjykata e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda (në vijim “GJSHPKR”) dha urdhër për paraburgimin e kërkuesit, me akuzën për shpërdorim detyre për kontaktet e pretenduara me individë të përfshirë në vrasjen e përmendur më sipër të katër oficerëve të policisë, sipas nenit 244 të Kodit të Procedurës Penale (“KPP”) me arsyen se ekzistonte rreziku për t’iu fshehur drejtësisë.

5. Sipas dyshimit të arsyeshëm se kërkuesi kishte kryer veprën penale të shpërdorimit të detyrës, gjykata vlerësoi se kërkuesi kishte lidhje të ngushta shoqërore me E.Xh. Ai kishte arritur të siguronte një uniformë policie për E.Xh. në Drejtorinë e Policisë Korçë, ku kërkuesi kishte shërbyer si oficer policie. Fotografitë tregonin se grada në uniformën e policisë që kishte veshur D.D. përkonte me gradën e kërkuesit. Pozicioni i pretenduar i D.D. në forcat e policisë në dokumentin e falsifikuar të identifikimit që ai kishte me vete përkonte me atë të kërkuesit.

6. Më 23 nëntor 2009, kërkuesi u arrestua, dhe më 26 nëntor 2009 ai doli përpara GJSHPKR-së, që konfirmoi paraburgimin e kërkuesit në mbështetje të nenit 248 të KPP-së, me arsyen e rrezikut për t'iu fshehur drejtësisë, pa e detajuar më shumë këtë aspekt.

7. Më 14 dhjetor 2009, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda (Gjykata e Apelit për KR) la në fuqi vendimin e GJSHPKR-së. Ajo gjykonte se provat tregonin se ekzistonte dyshimi i arsyeshëm se kërkuesi kishte kryer krimin e shpërdorimit të detyrës. Gjithashtu, edhe pse kërkuesi kishte dijeni për aktet kriminalë të E.Xh. dhe D.D., ai kishte rënë dakord t'i ndihmonte. Apeli i kërkuesit u rrëzua nga Gjykata e Lartë më 11 janar 2010.

8. Më 18 shkurt 2010, kërkuesi depozitoi një ankesë kushtetuese pranë Gjykatës Kushtetuese. Ankesa u rrëzua më 17 qershor 2010 me arsyen se nuk ishte në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

9. Kërkesat e mëtejshme të kërkuesit më 1 mars dhe 24 dhjetor 2010, që paraburgimi i tij të hiqej ose të zëvendësohej me masa të tjera u rrëzuan nga gjykatat vendase me arsyetimin se kushtet për të cilat urdhërohej paraburgim nuk kishin ndryshuar. Referimet e kërkuesit për kalimin e afatit dhe përfundimin e hetimit nuk u adresuan nga gjykatat vendase.

B. Procesi në Gjykatën e Rrethit

10. Më 17 dhjetor 2012, çështja ndaj kërkuesit u transferua në Gjykatën e Rrethit Durrës (në vijim "Gjykata e Rrethit"), e cila më 24 dhjetor 2012 e shtyu ndalimin e kërkuesit në paraburgim deri në gjykimin e çështjes. Gjykata e Rrethit mori në konsideratë, *inter alia*, vonesat në proces të shkaktuara nga bashkë-i-pandehuri i kërkuesit D.D. dhe arriti në përfundimin se paraburgimi i kërkuesit ishte i justifikuar dhe i lejueshëm sipas legjislacionit, edhe nëse ai i kalonte formalisht afatet statutores.

11. Më 6 shkurt 2013, Gjykata e Rrethit e shpalli kërkuesin fajtor sipas akuzës dhe e dënoi me katër vite dhe tetë muaj burgim. Duke qenë se koha e kaluar në paraburgim, e përlllogaritur sipas raportit të zbatueshëm të një dite e gjysmë, e tejkalonte dënimin e tij, gjykata urdhëroi lirimin e menjëhershëm të kërkuesit. Në vijim, kërkuesi u ndalua të mbante detyrë publike për një periudhë prej tre vitesh. Kërkuesi nuk e apeloj dënimin e tij.

C. Mbulimi në media dhe deklarata e Kryeministrit

12. Në vitin 2009 dhe 2010, u publikuan një sërë artikujsh duke iu referuar çështjes ndaj kërkuesit në terma të ashpër.

13. Më 25 janar 2010, Buletini Zyrtar i Ministrisë së Brendshme citoi një deklaratë të Kryeministrit ku ai kritikonte korrupsionin në radhët e policisë, duke iu referuar kërkuesit si një person që kishte ndihmuar vrasësit e katër policëve në Durrës dhe e quante atë kriminel. Kërkuesi nuk e ka adresuar këtë çështje në ndonjë proces vendas.

II. LIGJI DHE PRAKTIKA VENDASE PËRKATËSE

14. Në vendimin e saj nr. 57, të datës 21 dhjetor 2012, Gjykata Kushtetuese e konsideronte prezumimin e pafajësisë (garantuar nga neni 30 i Kushtetutës) si një nga elementet përbërëse të gjykimit të drejtë.

15. Në vendimin e saj nr. 47, të datës 7 nëntor 2011, Gjykata Kushtetuese theksonte se parimi i prezumimit të pafajësisë shkelej nëse vendimi i një gjykate reflektonte një opinion sipas së cilit një i pandehur ishte fajtor përpara se të provohej i pafajshëm sipas ligjit. Edhe pse nuk ekzistonte një deklaratë formale për këtë aspekt, ishte e mjaftueshme që arsyetimi nënkuptonte se i akuzuari ishte fajtor.

VLERËSIMI I GJYKATËS

I. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 5 §3 TË KONVENTËS

16. Kërkuesi u ankua se kohëzgjatja e paraburgimit sipas nenit 5 §3 kishte qenë e tepërt.

A. Pranueshmëria

17. Qeveria vlerësonte se kërkuesi nuk kishte shteruar mjetet vendase sepse, edhe pse ai ishte ankuar përpara gjykatave vendase për paraburgimin. Ai nuk kishte ngritur ankesa për drejtësinë e përgjithshme në proces.

18. Kërkuesi e kundërshtoi paraburgimin e tij vazhdimisht dhe pa pasur sukses përpara gjykatave kompetente. Për këtë arsye, kundërshtimi i qeverisë duhet të rrëzohet.

19. Gjykata thekson se kjo ankesë nuk është e pambështetur në fakte sipas interpretimit të nenit 35 §3 (a) të Konventës apo e papranueshme për ndonjë arsye tjetër. Për këtë arsye, ajo duhet të deklarohet e pranueshme.

B. Meritat

20. Ligji përkatës vendos paraqitet në çështjen *Deljorgji kundër Shqipërisë* nr. 6858/11, §§ 39–50, 28 prill 2015, dhe *Hysa kundër Shqipërisë*, nr. 52048/16, §§ 26–41, 21 shkurt 2023.

21. Gjykata thekson se vijueshmëria e dyshimit të arsyeshëm është një kusht *sine qua non* për vlefshmërinë e paraburgimit, por pas kalimit të një afati të caktuar, kjo nuk është më e mjaftueshme. Në raste të tilla, Gjykata duhet të vendosë nëse arsye të tjera dhënë nga autoritetet gjyqësore vazhdojnë të justifikojnë privimin e lirisë. Në rastin kur këto arsye janë “të përshtatshme” dhe “të mjaftueshme”, Gjykata duhet të konstatojë nëse autoritetet kompetente vendase kanë treguar “kujdes të veçantë” gjatë procesit (shih: *Buzadji kundër Republikës së Moldavisë* [DHM], nr. 23755/07, §§ 84–91, 102, GJEDNJ 2016, dhe *Merabishvili kundër Gjeorgjisë* ([DHM], 72508/13, §§ 222–25, 28 nëntor 2017).

22. Për çështjen konkrete, Gjykata thekson se kërkuesi kaloi tre vite, dy muaj dhe trembëdhjetë ditë në paraburgim. Për një periudhë të tillë të gjatë në parim, do të nevojiteshin arsye të forta për privimin e dikujt nga liria. Gjykata është e kënaqur me faktin se gjykatat vendase, mbështetur në provat e disponueshme, kishin gjykuar se ekzistonte dyshimi arsyeshëm se kërkuesi kishte kryer veprën e shpërdorimit të detyrës. Megjithatë, gjykatat vendase vijuan t’i referoheshin rrezikut për t’iu fshehur drejtësisë si arsyeja kryesore për paraburgimin e zgjatur të kërkuesit, pa bërë ndonjë përpjekje për të provuar se si kjo gjente zbatim konkretisht në çështjen e kërkuesit, por thjesht duke vënë në dukje rëndësinë e akuzave. Gjykata vëren se serioziteti i veprës ose pasojat e saj nuk përbëjnë arsye të pavarura që justifikojnë ndalimin me burgim, dhe në vetvete mund të mosjustifikojnë privimin e një të dyshuari nga liria e tij ose saj, në rast se nuk janë shqyrtuar gjatë vlerësimit të ekzistencës së arsyeve të arsyeshme sipas së cilave lejohet burgimi (shih *Hysa* cituar më sipër, §74). Gjithashtu, argumentet si kalimi i afatit dhe përfundimi i hetimit ngritur nga kërkuesi në parashtrimet e tij nuk ishin adresuar nga gjykatat vendase. Rezulton se gjykatat vendase nuk kishin marrë në konsideratë as ndonjë masë alternative sigurie përtej një deklarimi formal (shih paragrafin 9 më sipër).

23. Hetimi dhe procesi gjyqësor zgjatën rreth tre vite e gjysmë. Akuzat ndaj D.D. dhe kërkuesit ishin mjaftueshëm të rënda dhe faktet e çështjes ishin disi komplekse. Në të njëjtën kohë, Gjykata vëren se kërkuesi ishte akuzuar për vetëm një veprë, dhe për të justifikuar paraburgimin e kërkuesit, Gjykata e Rrethit Durrës i ishte referuar vonesave në proces shkaktuar nga avokati mbrojtës i të bashkë-të-pandehurit të tij (shih paragrafin 10 më sipër). Në mungesë të ndonjë mase marrë nga organet gjyqësore për të adresuar këto vonesa, nuk mund të thuhet se sistemi gjyqësor penal vendos e kishte trajtuar çështjen e kërkuesit me “kujdes të veçantë” (krahaso me *Štvrtecký kundër Sllovakisë*, nr. 55844/12, §§ 67–70, 5 qershor 2018).

24. Konstatohet se është shkelur neni 5 § 3 i Konventës.

II. PRETENDIMI PËR SHKELJE TË NENIT 6 § 2 TË KONVENTËS

25. Qeveria kundërshtoi parashtrimin se kërkuesi nuk kishte shteruar në mënyrën e duhur mjetet vendase në lidhje me ankesën e tij sipas nenit 6 §2 të Konventës se prezumimi i tij i pafajësisë ishte shkelur nga mbulimi mediatik për gjykimin ndaj tij dhe nga disa deklaratat të Kryeministrit.

26. Gjykata, fillimisht, vëren se kërkuesi nuk pretendon se ai nuk kishte mjetet vendase për të shteruar në lidhje me këtë aspekt. Në vijim ajo sjell në vëmendje se parimi i prezumimit të pafajësisë është mbi të gjitha një masë procedurale, dhe një prej elementeve për një gjykim penal të drejtë të parashikuar nga neni 6 i Konventës (shih: *Kostas kundër Greqisë* nr. 53466/07, § 29, 24 maj 2011 dhe *Mamaladze kundër Gjeorgjisë*, nr. 9487/19, § 63–65, 3 nëntor 2022). Në vijim, Gjykata vëren se në parim, Konventa është e zbatueshme në mënyrë të drejtpërdrejtë në urdhrin ligjor të Shqipërisë, e drejta për t'u prezumuar i pafajshëm garantohet në Kushtetutën e Shqipërisë dhe praktika e Gjykatës Kushtetuese tregon se ajo e ka adresuar atë çështje si aspekt i një gjykimi të drejtë (shih paragrafin 15 më sipër). Një petition individual në Gjykatën Kushtetuese, në parim, është një mjet efektiv dhe kërkohet për qëllime shterimi në lidhje me të drejtën e një kërkuesi për gjykim të drejtë, sipas nenit 6 të Konventës (shih: *mutatis mutandis*, *Balliu kundër Shqipërisë* (vendim), nr. 74727/01, 30 shtator 2004; *Beshiri dhe të Tjerë kundër Shqipërisë*, nr. 7352/03, §§ 30–34, 22 gusht 2006; dhe *Jakupi kundër Shqipërisë* (vendim), nr. 11186/03, 1 dhjetor 2009). Megjithatë, kërkuesi nuk e ka ngritur kurrë këtë çështje as gjatë procesit penal në ankesën e tij përpara Gjykatës Kushtetuese, dhe as në ndonjë proces të veçantë të së drejtës civile (shih paragrafin 13 më sipër).

27. Për sa më sipër, ankesa duhet të deklarohet e papranueshme në përputhje me nenin 35 §§1 dhe 4 të Konventës për mosshfrytëzim të mjeteve vendase.

III. PRETENDIME TË TJERA PËR SHKELJE TË KONVENTËS

28. Kërkuesi u ankua edhe në mbështetje të nenit 6 §1 se paraburgimi i tij duhej të ishte urdhëruar nga një gjykatë e zakonshme penale dhe jo nga Gjykata e Krimeve të Rënda.

29. Mbështetur në të gjitha materialet në zotërimin e saj, dhe për sa çështjet për të cilat është bërë një ankesë janë në kompetencën e saj, Gjykata konstaton se ato nuk përbëjnë një shkelje të së drejtave dhe lirive parashikuar në Konventë ose në protokollet e saj. Për këtë arsye, kjo pjesë e ankesës është e pambështetur në fakte dhe duhet të rrëzohet në mbështetje të nenit 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

30. Kërkuesi kërkoi 80,000 euro për dëmin pasuror dhe 25,000 euro për dëmin jopasuror dhe 64,000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra për të dalë përpara Gjykatës.

31. Qeveria i kundërshtoi kërkesat e kërkuesit.

32. Gjykata nuk konstaton ndonjë lidhje rastësore midis shkeljes së konstatuar dhe pretendimit për dëm pasuror. Duke pasur në konsideratë natyrën e shkeljes së konstatuar, Gjykata, duke vendosur mbi baza të barabarta, i akordon kërkuesit 1,900 euro për dëmin jopasuror plus çdo taksë që mund të jetë e tarifueshme.

33. Mbështetur në dokumentet në zotërimin e saj, Gjykata e vlerëson të arsyeshme që të akordojë 2,000 euro për kostot dhe shpenzimet e bëra për procesin në Gjykatë, plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuesit.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, NË MËNYRË UNANIME,

1. I shpall ankesat në mbështetje të nenit 5 §3 të Konventës të pranueshme, dhe pjesën tjetër të ankesave të papranueshme;

2. Gjykon se është shkelur neni 5 §3 i Konventës;

3. Gjykon:

a) se shteti përgjegjës duhet t'i paguajë kërkuessit, brenda tre muajve, shumat në vijim, të cilat duhet të konvertohen në monedhën e shtetit përgjegjës në normën e zbatueshme në datën e shlyerjes:

i. 1,900 euro (një mijë e nëntëqind euro) plus çdo taksë që mund të tarifohet për dëmin jopasuror;
ii. 2,000 euro (dy mijë euro) plus çdo taksë që mund t'i tarifohet kërkuessit për kostot dhe shpenzimet;

b) se që prej përfundimit të periudhës tremujore përmendur më sipër deri në shlyerjen e shumave të mësipërme, për to do të paguhet interes i thjeshtë në normën e barasvlershme me normën marginale të huadhënies të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagesës plus tre pikë përqindje;

4. *Rrëzon* pjesën tjetër të pretendimit të kërkuessit për shpërblim të drejtë.

Hartuar në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më datë 11 korrik 2023, sipas Rregullit 77 §§2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova
ZËVENDËSSEKRETARE

Georgios A. Serghides
KRYETAR